

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - avgust/kolovoz 2015. godine**

Sarajevo, oktobar/listopad 2015. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	5
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	9
3.1. <i>Cijene – Indeks potražачkih cijena (CPI)</i>	9
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	9
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	10
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	11
3.5. <i>Depoziti</i>	12
3.6. <i>Kredit</i>	13
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	14
5. Strane direktne investicije u BiH.....	17

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Iako je realni rast ekonomske aktivnosti BiH u odnosu na prethodni kvartal tokom prva dva tromjesečja 2015. iznosio svega 0,7%, rast aktivnosti na godišnjem nivou je bio znatno veći. Najveći dio godišnjeg povećanja je ostvaren zapravo u četvrtom tromjesečju 2014. kada je aktivnost povećana u odnosu na treći kvartal za značajnih 1,6%.

Tako je, uprkos skromnom kvartalnom povećanju u naredna dva tromjesečja, ekonomska aktivnost u prvom kvartalu bila za 2,3%, a u drugom za značajnih 4,4% veća u odnosu na isti period 2014 godine. Intenziviranje godišnjeg rasta u drugom tromjesečju je u najvećoj mjeri bilo posljedica pada BDP-a u istom periodu prethodne godine uslijed obilnih poplava koje su zadesile zemlju.

Efekat poplava iz drugog kvartala bi trebalo da u najvećoj mjeri iščezne u trećem tromjesečju tako da bi godišnji rast mogao biti nešto niži. Možda najpozitivniji dostupni pokazatelji aktivnosti u prva dva mjeseca trećeg kvartala dolaze iz vanjskog sektora gdje je vanjskotrgovinski deficit roba vrijednosno smanjen za 9,1% u odnosu na period juli-avgust 2014 godine. Istina, realno smanjenje bi moglo biti nešto niže obzirom na pad svjetskih cijena u 2015. Smanjenje deficita je rezultat izvoznog rasta od 6,5% s jedne, te godišnjeg smanjenja uvoza od 1,1% s druge strane.

Rast izvozne tražnje je po svemu sudeći stimulisao prerađivačku industriju čija je proizvodnja tokom posljednja dva mjeseca realno porasla za 1,5%, odnosno 6,6% na godišnjem nivou. S druge strane, smanjenje uvoza bi moglo biti negativan signal u smislu smanjenja domaće tražnje koja je obično ključni izvor bh ekonomskog rasta u kratkom roku. Istina, nominalno smanjenje robnog uvoza bi lako moglo biti posljedica smanjenja uvoznih cijena (obzirom na kretanja svjetskih cijena), tako da bi prema tome uvoz stagnirao ili eventualno čak i rastao u realnom smislu.

S tim u vezi, blagi rast PDV prihoda prema poreskim prijavama, te snažan realni rast prometa maloprodaje od 8% na godišnjem nivou ukazuju na rast finalne potrošnje. S druge strane, ovo bi u velikoj mjeri moglo biti poništeno smanjenjem investicija na što ukazuje godišnji pad redovnog uvoza kapitalnih dobara od 15%.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Na osnovu raspoloživih podataka statističkih institucija može se konstatovati da je u Bosni i Hercegovini nastavljen pozitivan trend rasta kada je u pitanju industrijska proizvodnja. Prema podacima BHAS-a u augustu 2015. godine došlo je do povećanja fizičkog obima industrijske proizvodnje od 7,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je registrirani rast u periodu januar-august 2015. godine u odnosu na isti period prethodne godine iznosio 2,6%.¹

Ovaj rast ostvaren je zahvaljujući poboljšanju poslovnih prilika u glavnim trgovinskim partnerima što je potvrđeno povećanjem proizvodnje u prerđivačkoj industriji zemalja EU, dok je kompozitni indeksa poslovnog povjerenja ESI u augustu dostigao vrijednost od 107.² Sukladno ovim pokazateljima, najznačajniji doprinos povećanju industrijske proizvodnje u BiH ostvaren je u okviru prerađivačke industrije koja je većim dijelom izvozno orijentisana i u navedenom periodu ostvarila je rast proizvodnje od 4,2%, dok je ostvareni rast u odnosu na august prošle godine iznosio čak 10,5%. Posmatrano po granama najznačajniji doprinos rastu proizvodnje ostvaren je u okviru industrija koje imaju visok stepen izvoze orijentacije, posebno se to odnosi na proizvodnju trajnih proizvoda za široku potrošnju i intermedijarnih proizvoda gdje su registrirane stope rasta od 18,8% odnosno 7%. Tako su u periodu januar-august 2015. godine u poređenju sa prethodnom godinom stope rasta u nekim od vodećih grana respektivno iznosile; proizvodnja namještaja 24,1%, mašine i oprema 10%, bazni metali i hemijski proizvodi od 7% odnosno 7,8%, dok su najznačajnija smanjenja ostvarena u okviru drvne industrije i proizvodnje građevinskog materijala od oko 4% što je posljedica smanjenja građevinskih radova u BiH.

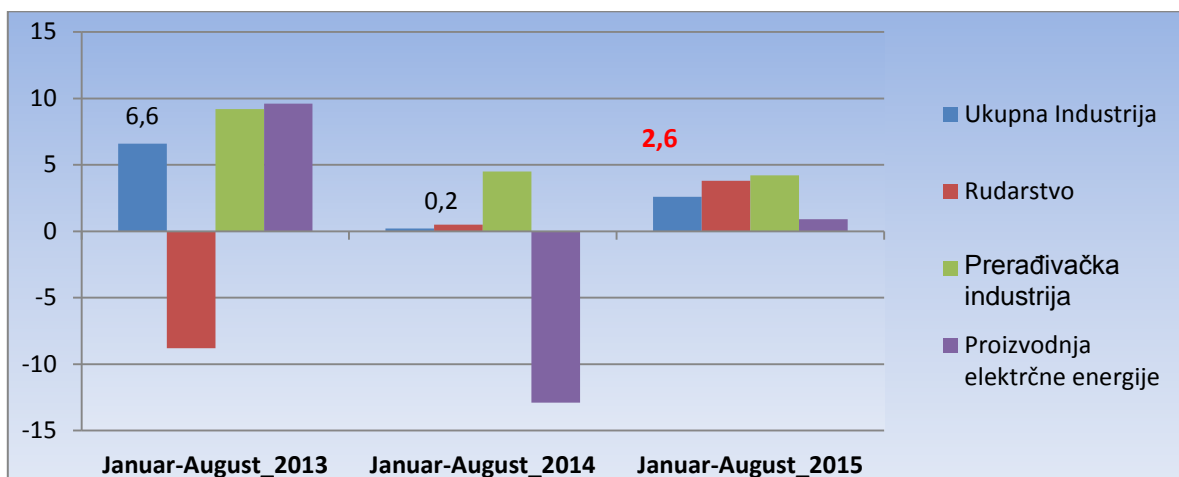
Pored prerađivačke industrije, sektor rudarstva također je ostvario rast proizvodnje od oko 3,8% i na taj način doprinio povećanju industrijske proizvodnje u BiH. U okviru sektora rudarstva vrijedi istaći da su rudnici metala i ostalih ruda zahvaljujući oporavku industrije baznih metala u BiH zabilježili rast proizvodnje od preko 15%.

S druge strane, stagnacija u okviru sektora za proizvodnju električne energije odrazila se na proizvodnju u rudnicima uglja gdje je zabilježen samo blagi rast od 1,3%. Sektor za proizvodnju električne energije koji čini oko 21% ukupne industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-august 2015. godine zabilježio je stagnaciju sa registriranim rastom u proizvodnje od oko 1%, pri čemu je proizvodnja u hidroelektranama povećana za 10,8%, dok je proizvodnja u okviru termoelektrana u odnosu na isti period prethodne godine smanjena za 5,5% usljed remontnih aktivnosti na postrojenjima. Međutim, vrijedi istaći da se u proteklih nekoliko mjeseci proizvodnja električne energije u termoelektranama postepeno oporavlja, što će vrlo vjerovatno povećati doprinos ovog sektora u ukupnoj industrijskoj proizvodnji u BiH do kraja godine.

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za august 2015. godine", 25.09.2015.

² DG ECFIN, Business and Consumer Survey Results, Economic Sentiment Indicator. August 2015.

Grafikon 1: Industrijska proizvodnja u BiH

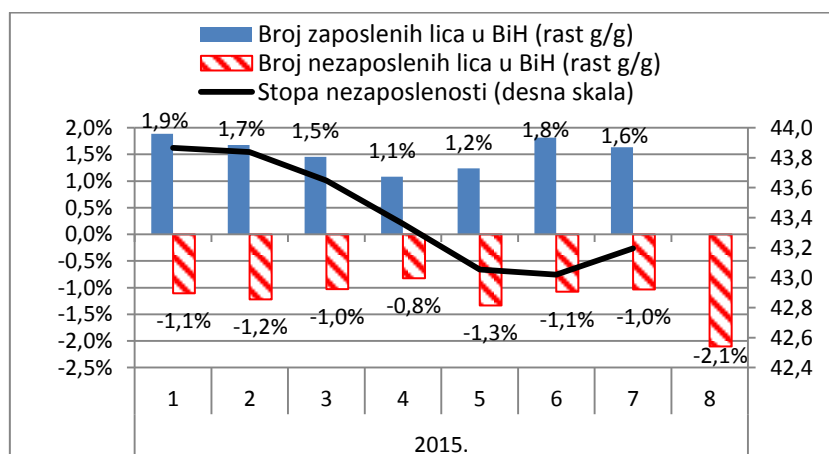

Izvor: BHAS, FZS, RZZS

1.2. Tržište rada u BiH

Broj zaposlenih lica u BiH u julu 2015. godine je uvećan za 1,6% u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine i iznosio je 714³ hiljada. Najveće stope rasta broja zaposlenih su zabilježene u područjima *poslovanja nekretninama (12,9%)* i *administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (9,3%)*. Ipak, najveći doprinos rastu broja zaposlenih u julu 2015. godine je u kategorijama *prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo, popravake motornih vozila i motocikala* sa stopama rasta od 1,9% g/g i 1,7% respektivno.⁴ Administrativna stopa nezaposlenosti u julu 2015. godine je iznosila 43,2%.⁵ Povećanje broja zaposlenih je uticalo na smanjenje broja nezaposlenih lica. Ukupan broj nezaposlenih u BiH u avgustu 2015. godine je iznosio 540,9 hiljada, i manji je za 2,1% u poređenju sa istim mjesecom 2014. godine.

Grafikon 2: Stope rasta broja zaposlenih⁶ i nezaposlenih lica u BiH i administrativna stopa nezaposlenosti

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD

³ Podaci o broju zaposlenih su revidirani za 2015. godinu i posljednji kvartal 2014. godine. Izvor: BHAS.

⁴ Pomenute djelatnosti zapošljavaju najveći broj zaposlenih u BiH pa je i njihov doprinos ukupnom rastu najznačajniji.

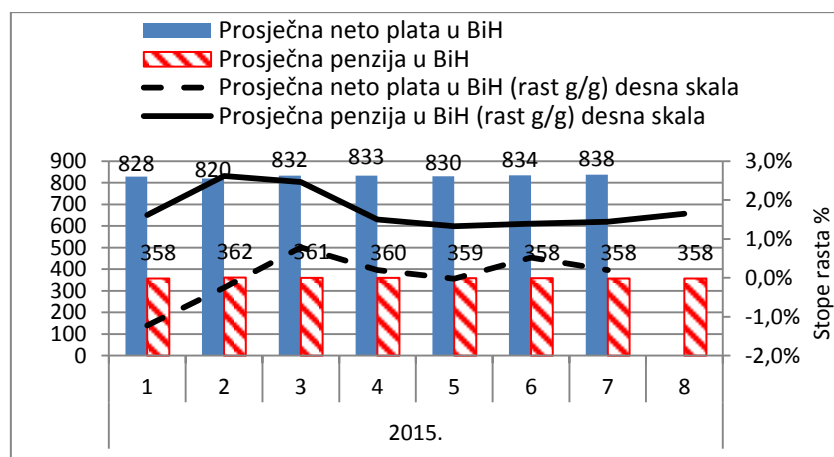
⁵ Administrativna stopa nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja nezaposlenih lica i ukupne radne snage. Podatak se odnosi na juli jer broj zaposlenih za avgust nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

⁶ Podatak o broju zaposlenih za avgust 2015. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije.

Prosječna neto plata u BiH u julu 2015. godine nije se bitno mijenjala u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine i iznosila je 838 KM. Nominalni rast neto plate u posmatranom mjesecu je iznosio 0,2% g/g, dok je realni rast bio nešto brži zbog deflacije. U većini djelatnosti je ostvaren skroman rast plata. Ipak, u pojedinim djelatnostima je registrovano smanjenje⁷ neto plata, što je doprinijelo usporenom rastu prosječne neto plate u BiH.

Prosječna penzija u BiH u avgustu 2015. godine nije se mijenjala u odnosu na prethodni mjesec i iznosila je 358 KM.⁸ Međutim, u poređenju sa avgustom 2014. godine prosječna penzija je nominalno veća za 1,7%. Minimalne penzije u avgustu 2015. godine se nisu mijenjale u odnosu na prethodni mjesec i iznose 326,2 KM u FBiH i 174,4 KM u RS. Ukupan broj penzionera u BiH u avgustu 2015. godine je iznosio 647,8⁹ hiljada što je više za 1,3% g/g.

Grafikon 3: Prosječne neto plate i penzije u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

U osmom mjesecu tekuće godine prikupljeno je 2,3% manje bruto prihoda od indirektnih poreza, u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Tokom posmatranog mjeseca povrati sredstava po osnovu indirektnih poreza ponovo bilježe rast (2,6%), nakon prisutnog smanjenja prethodnih šest mjeseci. Kao rezultat navedenog smanjenja prikupljenih bruto prihoda i porasta povrata prikupljeni neto prihodi od indirektnih poreza bilježe smanjenje (2,9%) u posmatranom mjesecu.

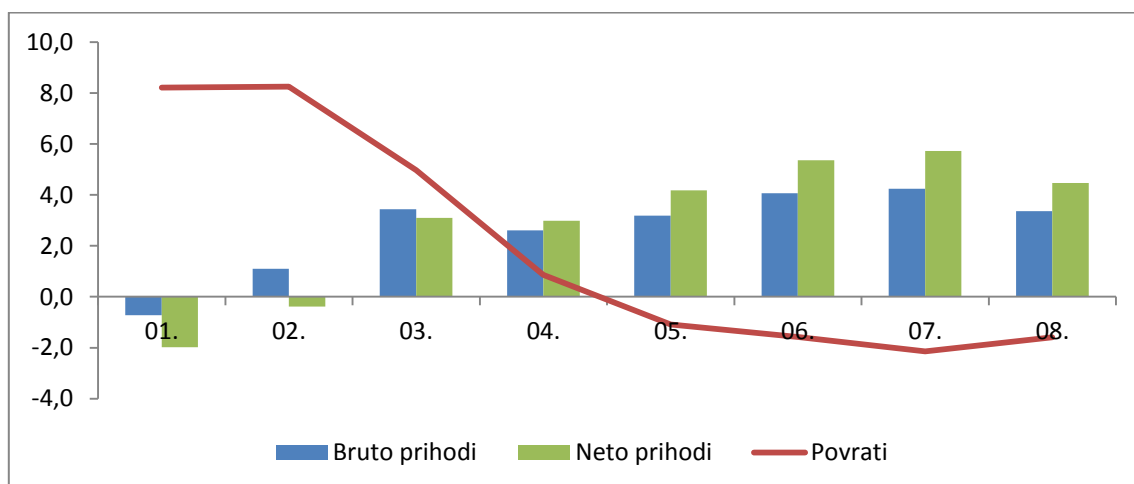
Smanjenje neto naplate je evidentirano prvi put nakon šest mjeseci uzastopnih pozitivnih trendova. Međutim, ako se posmatra kumulativ prvih osam mjeseci, slika je potpuno drugačija: bruto prihodi bilježe rast od 3,4%, sredstva izdvojena za povrat se i dalje smanjuju (1,6%), čime je došlo do rasta neto prihoda od 4,5%.

⁷ Građevinarstvo, djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane, informacije i komunikacije, poslovanje nekretninama, obrazovanje i umjetnost, zabava i rekreacija.

⁸ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

⁹ Ukupan broj penzionera obuhvata sve penzionere koji su primili penzije iz Fonda RS i Federalnog zavoda za MIO/PIO.

Grafikon 4: Rast bruto i neto prihoda i povrata sredstava za period I-VIII 2015. godine (kumulativ) u %

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Do smanjenja prikupljenih neto prihoda u avgustu mjesecu prvenstveno je došlo usled smanjenja prikupljenih prihoda od PDV-a (11,3%) tokom posmatranog mjeseca. Smanjenje prihoda od PDV je rezultat smanjenja uvoza tokom istog mjeseca. Prema poreskim prijavama za avgust, prihodi od PDV-a bilježe smanjenje (2,0%) kao rezultat smanjenja uvoznog PDV-a (7,3%), dok za period I-VIII 2015. godine bilježe povećanje od 2,0%. Ostale kategorije neto prihoda bilježe i tokom posmatranog mjeseca, kao i posmatranog perioda bilježe pozitivne stope rasta, što se može vidjeti iz tabele ispod.

Tabela 1: Prikupljeni neto prihodi

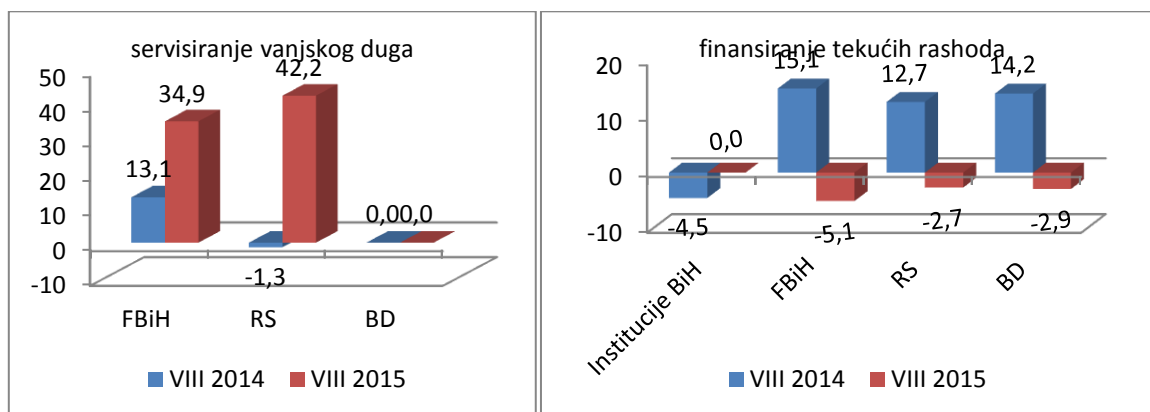
	2014		2015		rast u % (g/g)	
	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII	VIII	I-VIII
PDV	312	2.069	277	2.094	-11,3	1,2
Carine	19	146	20	157	3,7	7,6
Akcize	117	853	131	939	12,0	10,0
Putarine	29	191	31	205	6,4	7,4
Ostali prihodi	2	12	2	12	0,3	0,6

Izvor: UIO BiH

Usled smanjenja neto prihoda, i sredstva za raspodjelu su tokom avgusta mjeseca 2015. godine smanjenja (1,1%). Međutim, raspoloživa sredstva za raspodjelu na kraju I-VIII 2015. godine bilježe povećanje od 3,6%. Ono što je karakteristično za osmi mjesec tekuće godine, jeste da je izdvojeno više novčanih sredstava za putarine (izgradnja autoputeva) i minimalne rezerve (4,9%), čime su sredstva namjenjena finansiranju budžeta smanjena za 2,2%.

U strukturi sredstava namjenjenih budžetima ponovo je prisutan rast sredstava namjenjenih servisiranju vanjskog duga (37,8%) i smanjenje za finansiranje tekućih rashoda budžeta (3,7%) svim nivoima vlasti. A ako se posmatra kumulativ za svih osam mjeseci, slika je potpuno drugačija od one koja je predstavljena samo za navedeni mjesec (smanjena izdvajanja za minimalne rezerve i putarine, smanjena izdvajanja za servisiranje duga i povećana izdvajanja za tekuće budžetske rashode), što je bilo prisutno i tokom prethodnih izvještajnih perioda.

Grafikon 5: Rast/smanjenje sredstava za finansiranje budžeta u % (g/g)

Izvor: UIO BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH¹⁰

Rast ukupno prikupljenih prihoda u nadležnosti PU FBiH od 4,1% i neznatno smanjenje istih u RS (0,3%), rezultirali su rastom navedenih prihoda na nivou BiH od 2,5%. Prihodi koje je prikupila PU FBiH su zabilježili rast zahvaljujući rastu svih kategorija prihoda (direktni porezi, doprinosi i ostali prihodi).

U RS prihodi od poreza na dohodak još uvijek bilježe smanjenje. Takođe, i prihodi po osnovu taksi, naknada i ostalih prihoda nastavljaju da se smanjuju, što je započelo prije par mjeseci. Negativan rast bilježe i prihodi od doprinosa u zdravstvenom fondu.

Kako su se kretale pojedine kategorije prihoda u entiteskim poreskim upravama može se vidjeti iz tabele ispod.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

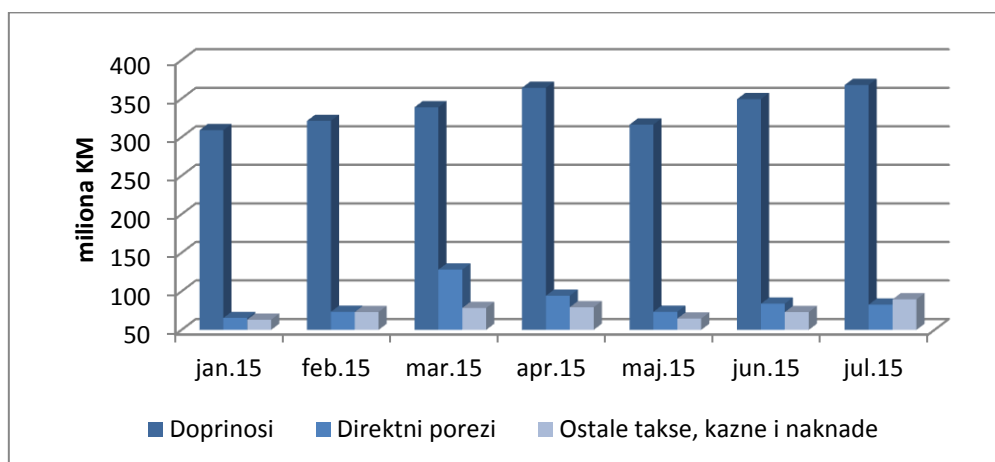
Naziv prihoda	FBiH I-VII 2015			RS I-VII 2015			BiH I-VII 2015		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2014	2015		2014	2015		2014	2015	
Direktni porezi	323,2	346,2	7,1	242,3	254,4	5,0	565,4	600,7	6,2
Porez na dohodak	167,3	173,2	3,5	132,9	132,1	-0,6	300,1	305,3	1,7
Porez na dobit	104,3	116,7	11,9	89,7	98,6	9,9	194,0	215,3	11,0
Porezi građana	50,9	55,6	9,3	12,3	13,9	12,7	63,2	69,5	10,0
Ostali porezi	0,7	0,7	2,2	7,3	9,9	34,3	8,0	10,6	31,5
Ostale takse, kazne i naknade	280,3	321,3	14,6	217,0	199,4	-18,1	497,3	520,7	4,7
Doprinosi	1.572,6	1.597,9	1,6	766,9	768,7	0,2	2.339,5	2.366,6	1,2
PIO	870,8	884,4	1,6	422,2	429,6	1,8	1.293,0	1.314,0	1,6
Zdravstvo	630,8	641,4	1,7	290,6	282,9	-2,6	921,3	924,3	0,3
Nezaposleni	71,0	72,1	1,5	21,0	21,8	3,9	92,0	93,9	2,1
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	31,0	32,1	3,6	31,0	32,1	3,6
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	2,2	2,3	5,5	2,2	2,3	5,5
UKUPNO	2.176,1	2.265,5	4,1	1.226,1	1.222,6	-0,3	3.402,3	3.488,0	2,5

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

¹⁰ Zbog neraspologanja podacima PU FBiH za osam mjeseci tekuće godine, u vrijeme pisanja Informacije, u ovom dijelu ostaju podaci zaključno sa sedmim mjesecom tekuće godine.

Na grafikonu ispod prikazan je iznos prikupljenih prihoda po kategorijama, u periodu I-VII posmatrane godine.

Grafikon 6: Prikupljeni prihodi od direktnih poreza, doprinosa i ostali prihodi po mjesecima u 2015. godini

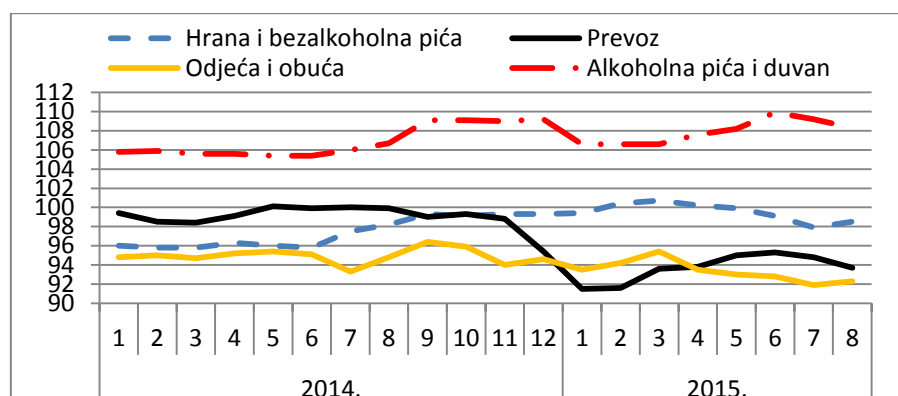
Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor u BiH

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

U BiH je u avgustu 2015. godine registrovano smanjenje opšteg nivoa cijena. Deflacija u BiH je iznosila 1,1% u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Višemjesečna smanjenja cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu su uticala na nivo deflacije u BiH. U posmatranom mjesecu cijena nafte na svjetskom tržištu je smanjena za 54,3% g/g, dok je cijena hrane niža za 16,4% g/g.¹¹ Istovremeno cijene u odjeljku *hrane i bezalkoholnih pića* u BiH su smanjena za 1,5% g/g, dok su cijene u odjeljku *prevoza* niže za 6,3%. Pored toga, cijena *odjeće i obuće* u BiH su smanjene za 7,7%. Navedene kategorije CPI indeksa su najviše doprinijele deflaciji u BiH koja je za period I-VIII 2015. godine iznosila 0,7% g/g. Kao i prethodnih mjeseci, u odjeljku *alkoholnih pića i duvana* je u avgustu 2015. godine zabilježen nešto brži rast cijena (8,3% g/g) zbog poskupljenja cigareta i duvana.¹²

Grafikon 7: Indeksi potrošačkih cijena pojedinih odjeljaka CPI indeksa – poređenje g/g

Izvor: BHAS

¹¹ Izvor: MMF baza podataka (Crude Oil, simple average of three spot prices; Food Price Index).

¹² Detaljnije o akcizama na cigarete i poskupljenju cigareta i duvana u Informacijama iz 2015. godine.

3.2. Monetarni agregati

Ukupna novčana masa (M2) za osam mjeseci 2015. godine iznosila je 18,2 mlrd. KM. Poredeći g/g zabilježen je rast od 1,4 mlrd. KM, od čega se na rast depozita u domaćoj valuti odnosi 53,1% (733,5 mil. KM), na depozite u inozemnoj valuti 28,4% (392,8 mil. KM), te na gotovinu izvan banaka 18,4% (254,5 mil. KM).

Pričuvni novac (M0) u promatranom razdoblju iznosio je 7,4 mlrd. KM što je za 5,5% poredeći g/g. Novčani multiplikator iznosio je 2,45.

Tabela 3: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)¹³

Godina	Mjesec	Pričuvni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	2	3	4	5	6=4+5
2015.	01.	6.846	7.226	10.007	17.233
2015.	02.	6.836	7.254	10.048	17.302
2015.	03.	6.808	7.250	10.070	17.320
2015.	04.	6.969	7.373	10.143	17.516
2015.	05.	7.071	7.513	10.195	17.708
2015.	06.	6.957	7.432	10.302	17.734
2015.	07.	7.211	7.673	10.286	17.960
2015.	08.	7.431	7.837	10.370	18.207
Stope rasta g/g					
2015.	01.	9,1%	9,4%	5,9%	7,3%
2015.	02.	7,9%	9,6%	5,0%	6,9%
2015.	03.	7,9%	8,8%	6,1%	7,2%
2015.	04.	8,1%	9,8%	7,1%	8,2%
2015.	05.	9,9%	10,5%	6,4%	8,1%
2015.	06.	8,4%	10,1%	7,8%	8,8%
2015.	07.	5,2%	11,0%	6,4%	8,3%
2015.	08.	5,5%	9,5%	7,2%	8,2%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obvezna pričuva Centralne banke BiH

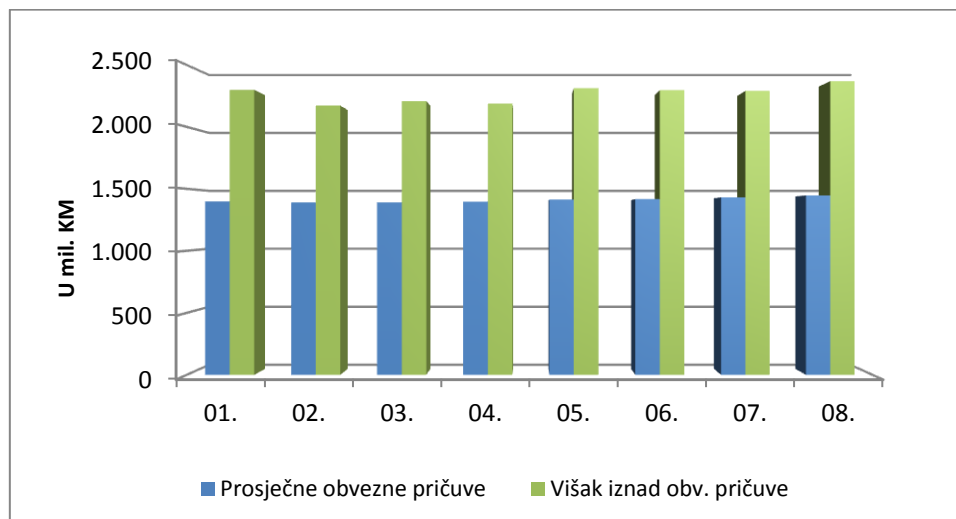
Prosječan saldo računa obveznih pričuva za osam mjeseci iznosio je 3,8 mlrd. KM. U odnosu na isto razdoblje prošle godine zabilježen je rast od 1,3%. Kao i prethodni mjesec višak iznad obveznih pričuva zabilježio je negativan rast od 0,3% g/g što je dovelo do usporavanje rasta stanja na računu obveznih pričuva. Višak iznad obveznih pričuva čini 62,1% ukupnih sredstava koji se nalaze na računu obveznih pričuva banaka kod CB, dok prosječne obvezne pričuve čine 37,9%.

Stopa obvezne pričuve iznosila je 8,6%, a implicitna stopa obvezne pričuve iznosila je 22,7%¹⁴.

¹³ Pričuvni novac (M0) čine gotovina izvan monetarnih vlasti, depoziti banaka kod monetarnih vlasti i prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti. Transakcijski novac (M1) čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti. Kvazi novac (QM) čine ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti i ostali depoziti u inozemnoj valuti. M1 i QM čine M2.

¹⁴ Prosječna stopa obvezne pričuve izračunata je kao odnos prosječne obvezne pričuve i osnovice za obračuna obvezne pričuve, a implicitna stopa obvezne pričuve izračunata je kao odnos prosječnog salda računa obveznih pričuva kod CBBiH i osnovice za obračuna obvezne pričuve.

Grafikon 8: Struktura računa obveznih pričuva u 2015. god. (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Bruto devizne pričuve na kraju kolovoza 2015. godine iznosile su 8,4 mlrd. KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine zabilježen je rast od 9,2%. Nastavljeno je investiranje u vrijednosne papire, pa je tako učešće povećano u odnosu na mjesec ranije za 0,5 p.b., a u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 22,1 p.b. Posljedično smanjeno je učešće depozita kod nerezidentnih banaka u strukturi deviznih pričuva.

Tabela 4: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

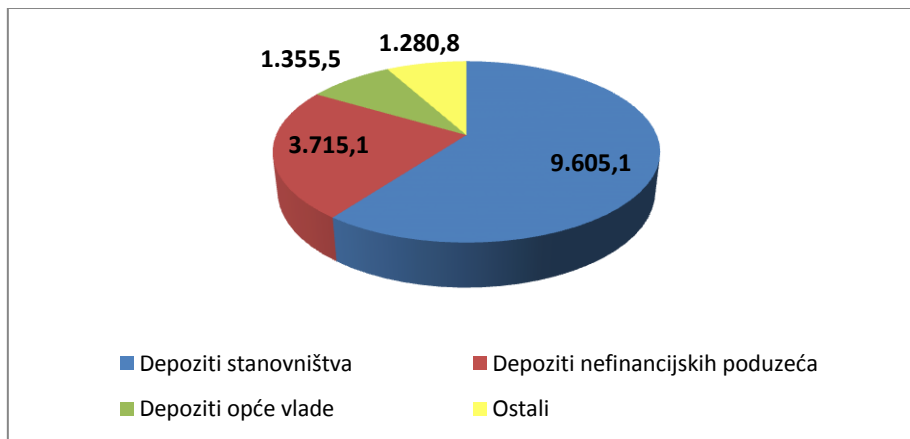
Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...8
2015.	01.	213	5	84	1.988	0	5.505	7.795
2015.	02.	203	9	89	1.904	0	5.638	7.843
2015.	03.	205	9	97	1.202	0	6.284	7.797
2015.	04.	202	9	110	1.366	0	6.250	7.938
2015.	05.	204	7	120	1.397	0	6.324	8.051
2015.	06.	198	6	62	1.113	0	6.533	7.912
2015.	07.	188	7	71	1.064	0	6.880	8.209
2015.	08.	189	4	84	1.041	0	7.085	8.403
Stopa rasta g/g								
2015.	01.	23,9%	-94,3%	-30,0%	-19,5%	-	32,1%	11,0%
2015.	02.	11,1%	259,6%	55,0%	-3,7%	-	19,3%	12,9%
2015.	03.	16,9%	268,0%	33,8%	-20,1%	-	20,9%	12,1%
2015.	04.	15,2%	78,4%	18,5%	-10,9%	-	18,6%	12,1%
2015.	05.	18,0%	135,0%	7,4%	-1,5%	-	17,5%	13,6%
2015.	06.	8,1%	138,9%	3,9%	-22,7%	-	19,7%	10,8%
2015.	07.	4,5%	2,7%	-5,8%	-48,9%	-	33,8%	9,6%
2015.	08.	3,1%	-5,4%	-12,2%	-60,3%	-	47,9%	9,2%

Izvor: CB BiH

3.5. Depoziti

Slično kao i prethodni mjesec, u kolovozu je zabilježena stopa rasta od 5,2% g/g ukupnih depozita. Na kraju promatranog razdoblja ukupni depoziti iznosili su 16,0 mlrd. KM. Depoziti stanovništva sa stopom rasta od 9,4% g/g dali su doprinos od 5,4 p.b. rastu ukupnih depozita. Depoziti sektora nefinancijskih poduzeća zabilježili su stopu rasta od 7,1% g/g i dali su doprinos rastu ukupnih depozita od 1,5 p.b. Depoziti opće vlade kao i depoziti ostalih sektora dali su negativna doprinos rastu ukupnih depozita, -1,8 p.b. te -0,1 p.b. Iznosi depozita po sektorima prikazani su na grafikonu ispod.

Grafikon 8: Sektorska struktura depozita za I. – VIII. 2015. godine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

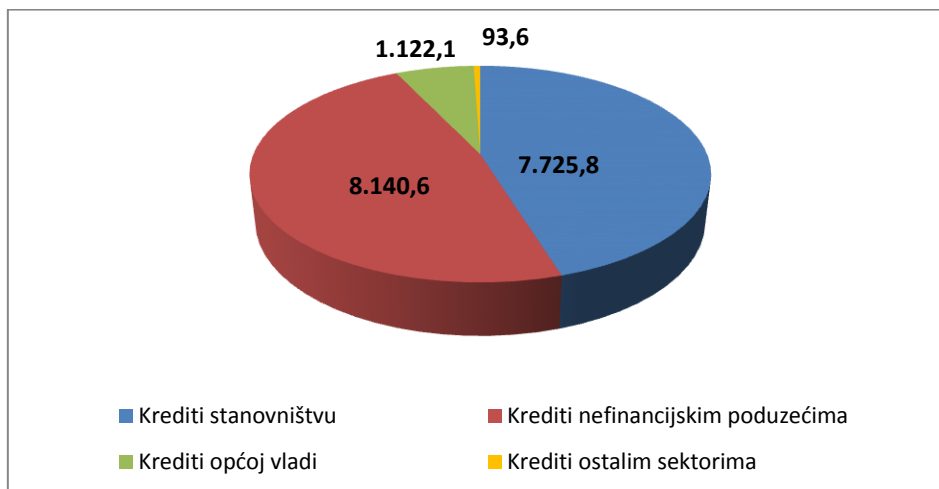

Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Na kraju kolovoza 2015. godine, ukupni krediti iznosili su 17,1 mlrd. KM, a stopa rasta iznosila je 2,1% g/g. Kao i prethodnim mjesecima, negativan rast kredita nefinancijskim poduzećima (-1,5% g/g), odrazio se na vrlo nizak rast ukupnih depozita na godišnjoj razini. Krediti plasirani sektoru stanovništva bilježe stopu rasta od 5,0% g/g, općoj vladi 11,1% g/g, te ostalim sektorima 2,4% g/g. Iznosi kredita po sektorima prikazani su na grafikonu ispod.

Grafikon 10: Sektorska struktura kredita za I. – VIII. 2015. godine (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu augustu 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 50,7 miliona KM što čini 70,2% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Koristeći infrastrukturu Sarajevske berze, u mjesecu augustu, uspješno je završena deseta emisija obveznica FBiH, čime je za emitenta prikupljeno 19.989.776,50 KM, što čini 39,4% ostvarenog prometa.

Promet na SASE u mjesecu augustu je veći za 90,5% u odnosu na promet u istom mjesecu 2014. godine. Najveći promet na primarnom slobodnom tržištu u augustu ostvaren je sa dionicama emitenta "BOR banka" d.d. Sarajevo u iznosu od 1,8 miliona KM dok na sekundarnom tržištu u sa dionicama emitenta "Saniteks" d.d. Velika Kladaša u iznosu od 1,89 miliona KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu augustu 2015. godine ostvaren je promet u iznosu od 21,5 miliona KM što čini 29,8% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 14,9 miliona KM je ostvareno javnom ponudom obveznica RS što iznosi 69,4% ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu augustu. Promet na BLSE je manji za 62% u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine. Najveći promet na BLSE u augustu je ostvaren sa dionicama emitenta RS izmirenje ratne štete br.3 u iznosu od 1,6 miliona KM i dionicama Telekom Srpske a.d. Banja Luka u iznosu od 0,9 miliona KM.

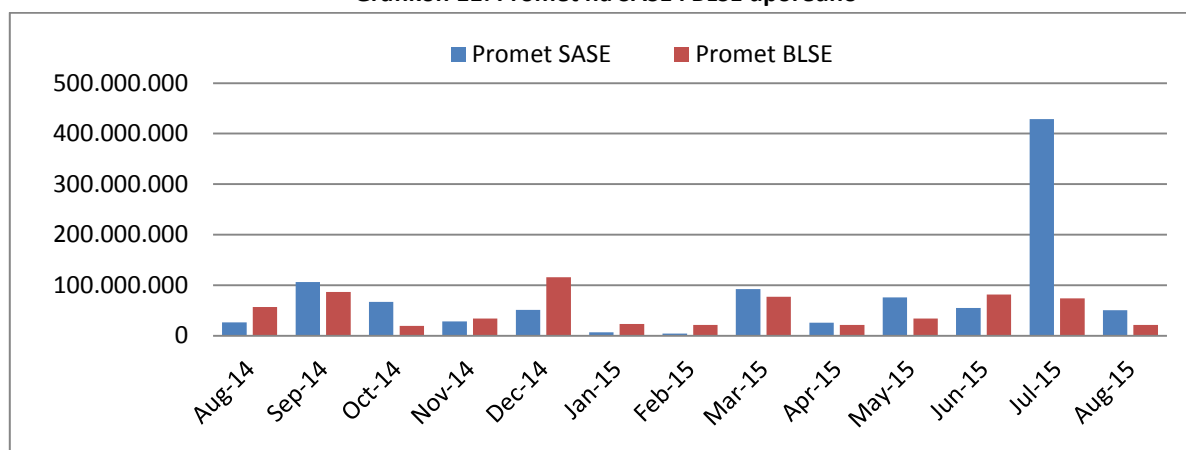
Tabela 5: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Aug-13	9.711.026	10.100.558	19.811.584
Aug-14	26.618.372	56.567.981	83.186.353
Aug-15	50.708.798	21.482.926	72.191.724

Izvor: SASE i BLSE

Ukupan promet u mjesecu augustu na obje berze (SASE i BLSE) u iznosu od 70,2 miliona KM manji je 13,2% u odnosu na promet u istom mjesecu 2014. godine.

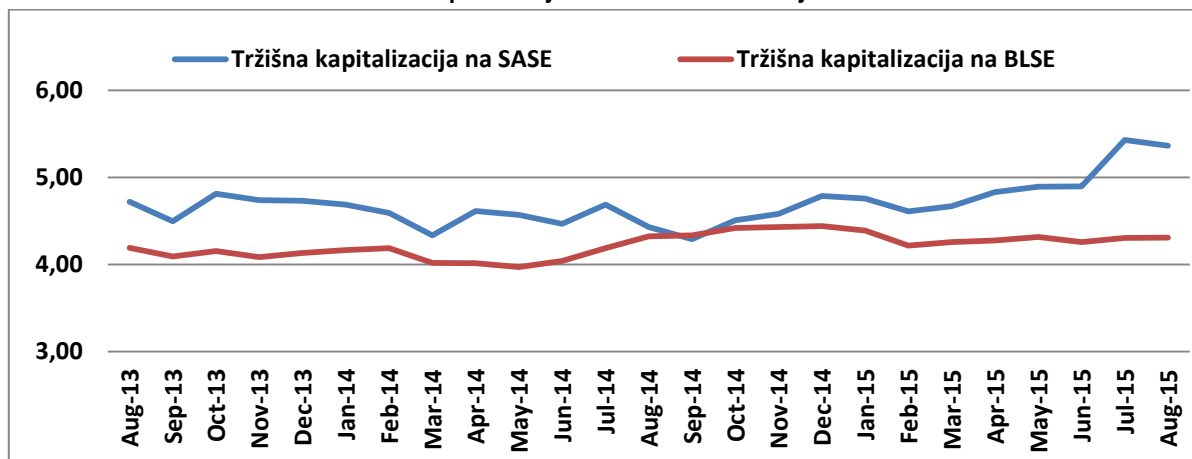
Grafikon 11: Promet na SASE i BLSE uporedno

Izvor: SASE i BLSE

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu augustu 2015. godine sa vrijednostima u mjesecu augustu 2014. godine zabilježen je rast od 10,5%, i ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 55,4%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu augustu 2015. godine bilježi pad od 0,4% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu augustu 2014. godine i učestvuje u ukupnoj kapitalizaciji sa 44,6%. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u augustu 2015. godine bilježi rast od 9,7% u odnosu na vrijednosti u mjesecu augustu 2014. godine.

Grafikon 12: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

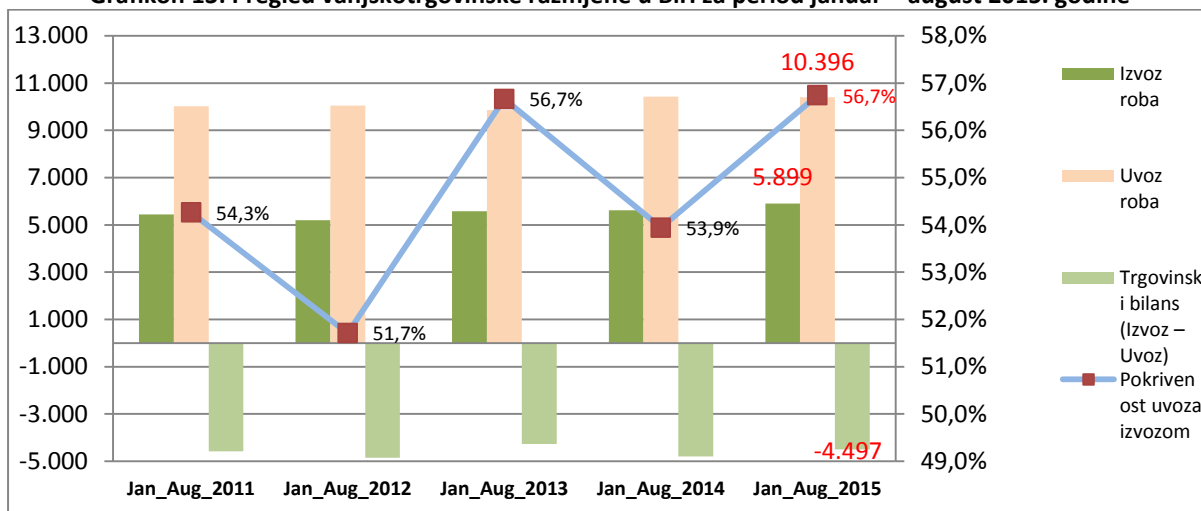
Tokom augusta 2015. godine zahvaljujući jačanju izvozne tražnje u glavnim trgovinskim partnerima, te veoma dobrim rezultatima bh. prerađivačke industrije Bosna i Hercegovina je nastavila uzlazni trend u vanjskotrgovinskoj razmjeni sa svijetom. Odluke bh. vanjskotrgovinske razmjene u periodu januar-august 2015. godine bile su povećanja ukupne robne razmjene i izvoza, stagnacija uvoza, smanjanje vanjskotrgovinskog deficita i bolja pokrivenost uvoza izvozom.

Tako je ukupni bh. izvoz roba prema raspoloživim podacima BHAS-a u periodu januar-august 2015. godine iznosio je 5,899 milijardi KM i u odnosu na isti period prethodne godine povećan je za 4,9%, dok je rast u augustu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio 11,7%. Izuzme li se kategorija energija gdje je zabilježeno smanjanje izvoza od oko 20% u svim ostalim kategorijama zabilježen je rast izvoza, ovo se posebno odnosi na izvoz intermedijarnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju gdje su ostvarene stope rasta od 10,6%, odnosno 9,4%.

Posmatrano po granama najviše stope rasta i samim tim najznačajniji doprinos rastu ostvaren je kategorijama baznih metala 6,2% (aluminijum), prehrambenih proizvoda 27,2% (meso i mesni proizvodi), hemijskih proizvoda 16%, električne opreme 17%, koksa 25% i tekstila preko 40%.

S druge strane, najznačajnije smanjenje a samim tim i najveći negativan doprinos rastu izvoza ostvaren je u kategorijama proizvoda mineralnog porijekla, sekundarnih sirovina i farmaceutskih proizvoda. Pojedinačno posmatrano najznačajnije smanjenje od oko 50% registrirano je u okviru izvoza nafte i naftnih derivata, tako je negativni doprinos rastu izvoza u ovoj kategoriji skoro 2 p.p. Potrebno je također istaći da pad cijena nafte na svjetskom tržištu od preko 40% u velikoj mjeri odredio kretanje izvoza u ovom sketoru.

Grafikon 13: Pregled vanjskotrgovinske razmjene u BiH za period januar – august 2015. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ako se bh. izvoz tokom prvih 8 mjeseci 2015. godine posmatra po geografskoj strukturi evidentno je povećanje izvoza u zemlje CEFTA od 6,6%, dok je rast izvoza u zemlje EU bio nešto skromniji i iznosio je 3,3%. Sa stanovišta glavnih trgovinskih partnera u periodu januar-august 2015. godine registrirana su povećanje izvoza u Srbiju 7,9%, Italiju 5,%, Njemačku 5%, Sloveniju 4,5% i Austrija 1,5%, dok je s druge strane došlo do smanjenja bh. izvoza u Hrvatsku od 2,8%.

Tokom prvih 8 mjeseci 2015. godine ukupni bh. uvoz iznosio je 10,396 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 0,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je smanjenje u augustu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosilo 6,7%. Ova stagnacija uvoza po svemu sudeći više je posljedica cijenovnih kretanja na tržištu, obzirom da određeni indikatori domaće tražnje (maloprodaja, poreski prihodi...) imaju pozitivan trend rasta. Posmatrano po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda smanjenja su zabilježena u kategorijama energije 15,8% i kapitalnih proizvoda 1,4%, dok je ostalim kategorijama zabilježeno povećanje uvoza pri čemu je najveći rast registriran u okviru kategorije intermedijarni proizvodi i iznosio je 5,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Ako se bh. uvoz posmatra detaljnije po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza ostvarena su u okviru kategorija baznih metala (ponajviše aluminijuma), hrane, motornih vozila te osnovnih hemijskih proizvoda. S druge strane, pad uvoza naftnih derivata od oko 23% pri čemu treba imati u vidu i pad cijene nafte na svjetskom tržištu bio je ključni za stagnaciju ukupnog bh. uvoza u navedenom periodu. Pored nafte i naftnih derivata, značajnije smanjenje uvoza ostvareno je u kategoriji gotovih metalnih proizvoda, te mašina i aparata. Geografski posmatrano, u periodu januar-august 2015. godine došlo je do povećanja uvoza iz zemalja CEFTA-e od 8,2%, dok je uvoz iz zemalja EU porastao za 0,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri, u posmatranom periodu došlo je do povećanja bh. uvoza iz Srbije 7,6%, Italije 5,7%, Austrije 4,8%, Njemačke 1,8%, dok je smanjenje uvoza registrirano iz Rusije od preko 20%, Hrvatske 11,5%, a uvoz iz Slovenije je stagnirao sa registriranom stopom od 0,2%.

Tako je vanjskotrgovinski deficit za period januar-august 2015. godine iznosio 4,497 milijardi KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine smanjen je za 6,3%. Ovo smanjenje vanjskotrgovinskog deficita poboljšalo je pokrivenost uvoza izvozom u BiH za skoro 3 p.p., tako da

je pokrivenost uvoza izvozom nakon prvih 8 mjeseci iznosila 56,7%.¹⁵ Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH za period januar-august 2015. godine prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 6: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za period januar-august 2015. godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				BILANS				Pokrivenost uvoza izvozom		
	I-VIII 2014		I-VIII 2015		I-VIII 2014		I-VIII 2015		I-VIII 2014		I-VIII 2015			januar - august_2015 promjena u %	
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p		g/g	p.p
UKUPNO	5.622.627	5.899.415	4,9	4,9	10.422.363	10.396.798	-0,2	-0,2	-4.799.736	-4.497.383	-6,3	-6,3		56,7%	
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG	66.528	125.986	89,4	1,06	295.395	333.203	12,8	0,36	-228.867	-207.217	-9,5	-0,45		37,8%	
2 PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	88.287	118.948	34,7	0,5	455.141	503.229	10,6	0,5	-366.854	-384.281	4,8	0,36		23,6%	
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG	52.416	68.659	31,0	0,29	91.171	96.849	6,2	0,05	-38.755	-28.190	-27,3	-0,22		70,9%	
4 PREDRAĐEVINE PREHRAMBENE	187.773	194.456	3,6	0,12	922.759	925.071	0,3	0,02	-734.987	-730.615	-0,6	-0,09		21,0%	
5 PROIZVODI MINERALNOG	608.409	505.907	-16,8	-1,82	1.851.950	1.562.649	-15,6	-2,78	-1.243.541	-1.056.742	-15,0	-3,89		32,4%	
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILLI SRODNIH	377.994	437.549	15,8	1,06	981.411	1.036.819	5,6	0,53	-603.417	-599.270	-0,7	-0,09		42,2%	
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	161.735	188.293	16,4	0,47	619.678	649.439	4,8	0,29	-457.942	-461.146	0,7	0,07		29,0%	
8 KOŽA I KRZNO	95.341	107.148	12,4	0,21	327.834	303.241	-7,5	-0,24	-232.493	-196.093	-15,7	-0,76		35,3%	
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVA	422.531	426.285	0,9	0,07	123.887	134.684	8,7	0,10	298.644	291.601	-2,4	0,15		316,5%	
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI	139.712	169.049	21,0	0,52	249.706	255.366	2,3	0,05	-109.995	-86.317	-21,5	-0,49		66,2%	
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	273.530	318.802	16,6	0,81	638.591	662.363	3,7	0,23	-365.061	-343.561	-5,9	-0,45		48,1%	
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	457.071	437.391	-4,3	-0,35	218.217	224.785	3,0	0,06	238.853	212.606	-11,0	0,55		194,6%	
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA,	40.806	36.789	-9,8	-0,07	195.789	213.526	9,1	0,17	-154.984	-176.737	14,0	0,45		17,2%	
14 BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I	9.284	8.593	-7,4	-0,01	9.595	8.322	-13,3	-0,01	-311	271	-187,0	-0,01		103,3%	
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH	1.142.213	1.143.294	0,1	0,02	959.065	998.758	4,1	0,38	183.149	144.536	-21,1	0,80		114,5%	
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I	619.249	662.716	7,0	0,77	1.469.074	1.403.657	-4,5	-0,63	-849.826	-740.941	-12,8	-2,27		47,2%	
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI	205.083	210.734	2,8	0,10	661.457	703.512	6,4	0,40	-456.373	-492.778	8,0	0,76		30,0%	
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI	10.685	10.793	1,0	0,00	120.228	147.151	22,4	0,26	-109.543	-136.358	24,5	0,56		7,3%	
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I	40.681	62.361	53,3	0,39	3.993	4.118	3,1	0,00	36.687	58.243	58,8	-0,45		1514,4%	
20 RAZNI PROIZVODI	623.232	665.528	6,8	0,75	227.093	229.975	1,3	0,03	396.139	435.553	9,9	-0,82		289,4%	
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	68	115	68,6	0,00	291	114	-61	0,00	-223	1	-100	0,00		100,9%	
98 NERAZVRSTANO	1				39				-38	0		0,0			

Izvor: Agencija za statistiku BiH

5. Strane direktne investicije u BiH

Prema posljednjim dostupnim podacima Centralne banke BiH strane direktne investicije u drugom kvartalu 2015. godine iznose 193,1 milion KM, tako da ukupna ulaganja u prvom polugodištu iznose 314,7 miliona KM. Ovaj iznos je manji je za 17,7% u odnosu na pvo polugodište prošle godine. Treba uzeti u obzir da je ovaj iznos nepotpun jer ne sadrži evidentirane zadržane zarade koje su dio SDU a objavljuju se samo na godišnjem nivou.

¹⁵ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-august 2015. godine", 21.09.2015. godine.

Najviše je bilo ulaganja iz Austrije 111,9 miliona, Luksemburg 63,2 miliona i Hrvatske 36,7 miliona.

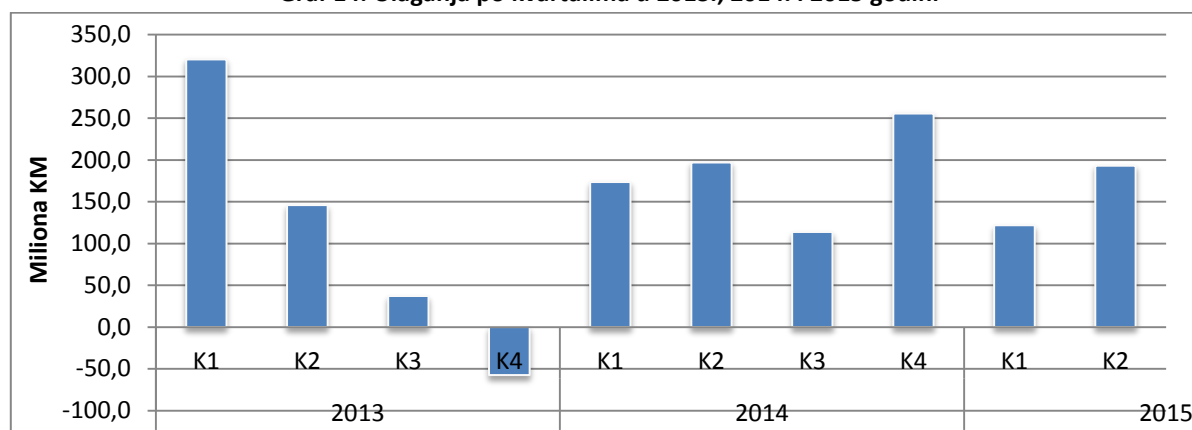
Tabela 7: Ulaganja po kvartalima u 2012., 2013., 2014. i 2015. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	320,1	145,8	36,9	-57,7	445,0
2014	173,5	196,8	113,6	255,6	739,5
2015	121,6	193,1 ¹⁶			

Izvor: CBBiH

U prvom polugodištu je najviše ulagano u trgovinu 103,9 mil. KM, prerađivačku industriju 20,6 mil. KM, telekomunikacije 64,7 mil. KM.

Graf 14: Ulaganja po kvartalima u 2013., 2014. i 2015. godini

Izvor: CBBiH

Od događaja koji će imati utjecaja na strane direktne investicije, treba spomenuti da je 13.03.2015. godine agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima.

¹⁶ Nepotpuni iznos, bez zadržanih zarada koje se ne objavljuju na kvartalnom nivou.